

ragg, *ágg* figura en Dicterici (crec referint-ho a l'Alcorà) en el sentit de 'm...' 'rogudes' parlant de les onades, i Fagnan troba el nom d'acció *ragg* en el sentit de 'boira espessa' en un *Liv. e de la Creación* d'Huart (del qual ignoro lloc i data). Al capdavant és tan poc el que sabem de l'antic lèxic nàutic dels àrabs, que aquesta escassetat mai no fóra base per a una objecció seriosa

Per altra banda, si hem vist ja que el sentit, en català i en portuguès, no és pas solament el de 'ràfega ventosa', també en tenim proves en el domini castellà: avui *racha* conserva encara el sentit general de l'àrab a Andalusia té el sentit de «empujón violento» segons Alc Venceslada, afegint-hi que a Cadis *llevarlo a uno a rachas* és «a empujones», i cita la frase «le dieron una *racha* al portero, pero no entró la pelota», i a l'asturià de Llevant consta *raxonada* «arrebato, enfurecimiento» (ben pròxim al port *rajada* i al nostre *ratxada*) i *raxón* no solament té aquest mateix valor sinó també el de nom d'una malaltia del vacum semblant a la que en diuen «*pièrques*» (Vigón, *Vocab de Colunga*) Da des preciosos, també com a índici que aquest arabisme tardà en les seves accepcions generals, degué quedar confinat, per llarg temps, a les costes d'Andalusia, Port, Astúries i terres catalanes, sense passar a l'ús general en les tres llengües, fins a temps recents

Es pot donar, doncs, com a etimologia segura, i única possible; car algun altre assaig que s'havia fet abans de la meua nota és òbviament indefensable i podem deixar-lo, per a qui vulgui veure'l, en el DCEC/DECH

La influència de *ratxa* degué contribuir no poc a provocar la creació de l'antic *raixa* extret de *raixós*. No és impossible, doncs, que els dos casos de la grafia *ratxa* suplantant *raixa*, en el sentit moral o sensual, que hem vist en la ploma d'escribes de dues obres de fi S XIV, encara que estranyes als autors, obeïssin a vacil·lacions reals que aqueixa influència de l'arabisme parònim provoqués, ja en el S XV, en el parlar de gent popular

Pot quedar un rastre d'això en el verb (alhora onomatopèic) *ratxar* com a expressió d'una veu d'ocell. En el B. Segre deien que el perdigot té dos cants diferents: *escotxegar* [la cosa normal i coneguda] i *façá* (Aitona, 1935); ara bé, aquest és el cant del perdigot propi de «l'època de l'aparellament» segons digueren a *AlcM* els seus informants de l'Urgell, Lleida, CpTarr i Segarra; i, d'altra banda, també es diu així de les cigales, no sols a Segarra sinó també (*DAG*) a Igualada: és doncs el temps de la *raixa* d'aqueixos animals encara rediviva avui, però amb la *tx* contaminada per *ratxa*. Verdager en el seu llibre folklòric ho diu també en aquesta forma, o bé *ratxejar*

I tanta o més extensió té, en sentits semblants, l'adjectiu *ratxós*. Tinc nota que el Mestre Ruyra, pel juny de 1937, en cridar-me, jove fíldeg, per felicitar-me bondadosament després de llegir el meu article, em deia que *anar ratxós* s'usava a Blanes per «tenir plèthora de luxúria» (els seus mots), i així mateix «en el simple sentit d'eufòria, és a dir plèthora de vida i d'impulsos

vitils», cf *ratxós* «que va mogut de passió, sia amorosa sia d'entusiasme» Tarr (*AlcM*). És clar, doncs, que aquí tenim el *raixós* medieval, i alhora una rèplica semàntica del *rixoso* cervantí, si bé amb la *tx* de contaminació aràbiga. Altrament amb la segona acc de Ruyra tenim el mot en escríolotins i vigatans «Com les municions no abundaven gaire, se'ns donà ordre d'estalviar-les, prohibint-nos rompre el foc fins a senyal; l'enemic, que anava més *ratxós*, no gastava tants compliments i ens foguejava de valent», MrnVayreda (*Carlínada* III, p 49), «Dintre les ones del Nil, / que *ratxosa* t'emmiralles, / d'Hermes antiga ciutat, / Hermòpolis de Tebayda' / Corona ton temple immens / una cúpula daurada / ---», Verdager (*La Fugida a Egipte, Hermòpolis*, v 2, O Pop XI, 74)

ALTRES DERIV. *Raixant* (Eiximenis), però caldria comprovar amb els mss *Raixo* adj regressiu local *Ratxèria Ratxeta*

Rauxis Arrauxat, del qual no conec notícia lexicogràfica fins a Bulbena (1905) definint «hardi, qui agit sans réflexion, venático, arrojado» (no admet, en canvi, *arruxat*), i Vogel, que dona alhora *arrauxat* i *arruxat* «verwegen, tollkuhn». El *DOrt* només *arrauxat*, mentre que el *DFA* fa la distinció assenyada: «*arrauxat*. que té, que pateix, rauxes, *arruxat* que pren resolucions brusques, que obra impulsivament». De fet aquesta és la forma que més s'ha usat, i que ja va registrar Belv *arrauxat* audax, temerarius, intrepidus» i Lab 1839 --- Fàcilment en trobaríem testimonis en Coromines i molts altres, entre ells Noller: «era el moment en què boigs i sabis, *arruxats* y prudentes, s'aprestaven a reparar les forces perdudes, assaborint los plahers d'un suculent dinar de festa major» (*Vilamu*, 101) Hi ha d'altres testimonis, de la forma *arruxat* o de totes dues⁷

I és probable que ja vulgui dir això el dicc. Torra (1670) amb el seu article «*arrojat* o *temerari* temerarius, praeceptis consilio», per més que el disfressi amb una *r* gràfica que l'assimila al cast *arrojado* (no l'imita, però, Lacav) De tota manera és de creure que en tots dos sentits es tracta d'un *arrauxat*, derivat originàriament de *rauxa*, si bé contaminat per *arruxar* 'esquitxar la gent sense miraments' (també aquest en Belv.) (*RUIXAR*) Algun cop s'ha usat també *arruxament*

⁷ Pagès glossa «'ràbia': la forma actual del català és *ràbia*», nicensa majorment inexcusable havent-ho ja vist bé el seu comarcà Tastú, cent anys abans (en el glossari de la Mazarina) «*ráixa* encendimiento libidinoso; *ráxa*: encendimiento libidinoso de la carne», «*sa rraxa*: su encendimiento», no sé si traient-ho de Joan de Resa, si bé també assajava erròniament (potser seguint aquest o un altre glossari o versió castellana d'Ausiàs) «*s'arraxa*: se arroja o se sube» No estic pas convençut que Carles Ros (que tot i no dir-ne res en el seu dicc. de 1762, manejava Ausiàs i, tant o més, els seus comentadors del segle XVI) en escriure «tots los predicadors fan / de la sehua llengua *raixes* / predicant contra els Tontillos» en un seu romanç, 169, vulgui dir 'estella.